

Sygn. akt III AUa 489/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 sierpnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Bogdan Świerk
Sędziowie:	SA Krystyna Smaga (spr.) SA Małgorzata Rokicka - Radoniewicz
Protokolant: protokolant sądowy J. M.	

po rozpoznaniu w dniu 13 sierpnia 2014 r. w Lublinie

sprawy P. D. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o prawo do renty rodzinnej

na skutek apelacji wnioskodawcy P. D. (1)

od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach

z dnia 16 kwietnia 2014 r. sygn. akt IV U 1100/13

oddala apelację.

III AUa 489/14

UZASADNIENIE

Decyzją z 6 sierpnia 2013 r Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., na podstawie art. 68 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, odmówił P. D. (1) prawa do renty rodzinnej od 1 lipca 2013 r, z uwagi na to, że ubezpieczony skończył 25. rok życia przed rozpoczęciem ostatniego roku studiów i nie zaliczył wszystkich egzaminów z piątego roku studiów przed ukończeniem 25 lat, tj. przed dniem (...)

W odwołaniu od decyzji P. D. (1) wniósł o jej zmianę i przedłużenie mu prawa do renty rodzinnej od 1 lipca 2013 r. Podniósł, iż organ rentowy nie uwzględnił jego przebiegu nauki, programowego czasu jej trwania oraz faktu, że przed ukończeniem 25. roku życia miał wszystkie zaliczenia wymagane programem studiów z V roku, poza jednym przedmiotem - neurologią, co jednak nie pozbawia go statusu studenta. Ubezpieczony powołał się na regulamin studiów (...), zgodnie z którym rok akademicki trwa do 30 września każdego roku i dzieli się na dwa semestry. Wskazał, że zgodnie z regulaminem student ma prawo przystąpić do egzaminu poprawkowego, jak również zostać wpisany

warunkowo na kolejny rok studiów. Według odwołującego, żądanie ZUS przedstawienia zaświadczenia z uczelni, że do 29 czerwca 2013 r zdał wszystkie egzaminy w ramach przedostatniego roku studiów było przedwczesne i niezgodne z przebiegiem roku akademickiego. Wskazano również, że niezaliczenie jednego przedmiotu nie powinno pozbawiać go prawa do przedłużenia renty rodzinnej, bowiem z chwilą ukończenia 25. roku życia kontynuuje naukę w szkole wyższej na kierunku lekarskim, którego programowe zakończenie następuje w systemie sześcioletniego toku studiów.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, powołując się na przepisy prawa i uzasadnienie zawarte w zaskarżonej decyzji oraz wskazując, iż ubezpieczony P. D. (1) osiągnął wiek 25 lat będąc na przedostatnim, a nie na ostatnim roku studiów, a zatem nie spełnia warunku do przedłużenia prawa do renty rodzinnej zgodnie z art. 68 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Sąd Okręgowy w Siedlcach wyrokiem z dnia 16 kwietnia 2014 r oddalił odwołanie na podstawie następujących ustaleń faktycznych i ich oceny prawnej.

P. D. (1), urodzony (...), skończył 25 lat (...) Od 29 września 2001 r uprawniony był do renty rodzinnej po ojcu P. D. (2). Decyzją z 10 października 2012 r ZUS przedłużył wnioskodawcy prawo do renty rodzinnej do 30 czerwca 2013 r. Decyzją z dnia 15 lipca 2013 r organ rentowy z urzędu, od 1 lipca 2013 r, wstrzymał wnioskodawcy wypłatę renty rodzinnej ze względu na brak uprawnień. Dnia 24 czerwca 2013 r wnioskodawca złożył wniosek o przedłużenie mu prawa do renty rodzinnej.

Sąd ustalił, że P. D. (1) jest studentem (...) Medycznego (...) Wydziału Lekarskiego. W roku akademickim 2012/2013 był studentem V roku, 10 semestru, na kierunku lekarskim studiów stacjonarnych jednolitych. Studia na wydziale lekarskim są studiami sześcioletnimi i wnioskodawca mógł być wpisany na VI rok studiów roku akademickiego 2013/2014 po zaliczeniu V roku tzn. zdaniu egzaminu w sesji poprawkowej w okresie od 26 sierpnia do 1 września 2013 r. (zaświadczenie z dnia 24 lipca 2013 r, k. 197 akt ZUS). P. D. (1) w sesji poprawkowej miał do zdania egzamin z neurologii (bezsporne). Z zaświadczenia z 5 marca 2014 r wynika, że jest studentem VI roku, 12 semestru, na kierunku lekarskim (...). Zaskarżoną decyzją ZUS na podstawie art. 68 ustawy z 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach odmówił wnioskodawcy prawa do renty rodzinnej od 1 lipca 2013 r.

Sąd Okręgowy zważył, że odwołanie nie jest zasadne i podlega oddaleniu.

Sąd powołał się na art. 68 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r Nr 153, poz. 1227 ze zm.), zgodnie z którym dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione mają prawo do renty rodzinnej do ukończenia 16 lat, albo do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia, albo bez względu na wiek, jeżeli stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy w okresie, o którym mowa wyżej. W myśl zaś ustępu 2 powołanego przepisu, jeżeli dziecko osiągnęło 25 lat życia, będąc na ostatnim roku studiów w szkole wyższej, prawo do renty rodzinnej przedłuża się do zakończenia tego roku studiów.

Sąd wskazał, że ustawa przewiduje możliwość przedłużenia prawa do renty rodzinnej, pomimo osiągnięcia przez dziecko 25 lat. Jeśli dziecko ukończy 25 rok życia, będąc na ostatnim roku studiów w szkole wyższej, prawo do renty rodzinnej przedłuża się do zakończenia tego roku studiów.

Odnosząc powyższe uregulowania do okoliczności sprawy Sąd stwierdził, że wnioskodawca skończył 25 lat w dniu (...) i wówczas był studentem przedostatniego (piątego) roku studiów (zaświadczenie wystawione przez (...) w W. k. 197). Zgodnie z regulaminem studiów (...), rok akademicki rozpoczyna się nie później niż 1 października i trwa nie dłużej niż do 30 września następnego roku kalendarzowego i dzieli się na dwa semestry (§ 5 pkt 1 regulaminu k. 198-202 akt organu rentowego).

Sąd podkreślił, że wnioskodawca do ukończenia 25. roku życia nie zdał wszystkich egzaminów z semestru letniego roku akademickiego 2012/2013, których zaliczenie było obowiązkowe aby zostać wpisanym na listę studentów VI roku na

rok akademicki 2013/2014. P. D. (1) nie zdał bowiem egzaminu z neurologii, który miał zdawać w sesji poprawkowej zorganizowanej w okresie od 26 sierpnia do 1 września 2013 r (zaświadczenie k. 197 akt organu rentowego).

Sąd zauważył, że w sprawie podstawową kwestią jest odpowiedź na pytanie, od kiedy wnioskodawca jest studentem ostatniego roku studiów.

Sąd pierwszej instancji przytoczył stanowisko Sądu Najwyższego, wyrażone w uzasadnieniu uchwały z dnia 23 lutego 1989 r, III UZP 3/89 (OSP 1990/5-6/246), że „na powyższe pytanie należy odpowiedzieć uwzględniając sytuację studenta, „będącego na ostatnim roku studiów”, a nie z punktu widzenia potrzeb organizacyjnych szkoły wyższej. Stwierdził, że data rozpoczęcia zajęć w nowym roku akademickim nie przez wszystkie szkoły wyższe jest ustalona na dzień 1 października, a ponadto jest ona ustalona dla celów organizacyjnych szkoły. Natomiast w sytuacji studenta, będącego na przedostatnim roku studiów, nowy rok akademicki, a ściśle - możliwość uznania się za studenta ostatniego roku studiów, rozpoczyna się z datą, w której zdał wszystkie wymagane na przedostatnim roku studiów egzaminy i zaliczył inne wymagane zajęcia, co dało podstawę do wpisania go przez władze uczelni na ostatni rok studiów. Studenci zdyscyplinowani mają prawo uważać się za „będących na ostatnim roku studiów” z reguły przed datą rozpoczęcia zajęć w szkole wyższej w nowym roku akademickim, albowiem zdają oni wymagane egzaminy i zaliczają inne obowiązujące ich zajęcia na przedostatnim roku studiów do końca czerwca roku akademickiego, w którym byli na przedostatnim roku studiów, a najpóźniej do rozpoczęcia zajęć w nowym roku akademickim. Jeżeli więc student uprawniony do renty rodzinnej ukończy 25 lat życia po zdaniu wszystkich egzaminów i zaliczeniu innych obowiązkowych zajęć na przedostatnim roku studiów (ukończenie faktycznie przedostatniego roku studiów), co stanowi podstawę do wpisu na ostatni rok studiów (ukończenie formalne przedostatniego roku studiów), zachowuje on prawo do renty rodzinnej do czasu zakończenia w planowanym przez uczelnię terminie ostatniego roku studiów. Osiągnął bowiem 25 lat życia, będąc już na ostatnim roku studiów, chociaż zajęcia w nowym roku akademickim, w którym będzie kontynuował studia „na ostatnim roku”, rozpoczynają się pierwszego czy innego dnia października, w zależności od potrzeb organizacyjnych szkoły”. Sąd Okręgowy podzielił powyższe rozważania Sądu Najwyższego, uznając je również za własne.

Sąd wywiódł, że według zaświadczenia wystawionego przez (...) P. D. (1) mógł być wpisany na VI (ostatni) rok studiów po zaliczeniu V roku, tzn. po zdaniu egzaminu w sesji poprawkowej, która zaczynała się 26 sierpnia 2013 r. Zatem w dacie do osiągnięcia przez wymienionego 25. roku życia (tj. od (...)) nie był on studentem ostatniego roku studiów. Za studenta ostatniego roku studiów mógł on bowiem być uważany dopiero po zdaniu wymaganych programem nauczania egzaminów z piątego roku.

Zdając egzamin z neurologii w sesji poprawkowej (26 sierpnia – 1 września 2013 r) wnioskodawca miał już ukończone 25 lat życia. Ubezpieczony 25. rok życia ukończył zatem na przedostatnim, a nie ostatnim roku studiów, jak wymaga tego przepis art. 68 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a zatem prawo do renty rodzinnej nie ulega przedłużeniu ubezpieczonemu do zakończenia roku studiów rozpoczętego od 1 października 2013 r. Renta rodzinna przysługiwała ubezpieczonemu tylko do uzyskania przez niego 25. roku życia, zgodnie z art. 68 ust. 1 cytowanej ustawy. Decyzja organu rentowego z dnia 6 sierpnia 2013 r jest zatem prawidłowa.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc oddalił odwołanie.

Apelację od tego wyroku wniósł P. D. (1).

Podał, że zaskarżył wyrok, bowiem w jego ocenie udowodnił, że pomimo niezdania jednego egzaminu w sesji egzaminacyjnej na przedostatnim roku studiów, wedle obowiązującego regulaminu (...), zostałbym wpisany na ostatni rok studiów, tym samym utrzymując ciągłość edukacji. W związku z powyższym wpis na listę studentów ostatniego roku studiów wydziału lekarskiego (...) nastąpiłby przed ukończeniem przez niego 25. roku życia.

Apelujący zarzucił wyrokowi:

I. naruszenie prawa procesowego, tj. art. 233 kpc, polegające na nierozważeniu w toku podejmowania decyzji wszystkich okoliczności, które to uchybienie proceduralne miało istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, tj. pominięcie dowodów jakie złożone zostały do organu rentowego w postaci zaświadczenia z Uczelni o toku nauki oraz regulaminu (...);

II. naruszenie prawa procesowego, polegające na nierozważeniu w toku postępowania wszystkich wniosków dowodowych poprzez błędne stwierdzenie, iż nie przysługuje mu po 1 lipca 2013 r prawo do renty rodzinnej, mimo, że data ukończenia 25. roku życia nie pokrywa się z datą zakończenia studiów.

Apelujący wniósł o zmianę wyroku i przedłużenie prawa do renty rodzinnej ze zobowiązaniem organu rentowego jej wypłaty od 1 lipca 2013 r z odsetkami od 1 lipca 2013 r, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia Sądowi pierwszej instancji oraz zasądzenie kosztów procesu.

W uzasadnieniu apelacji skarżący podniósł, że według § 24 regulaminu (...), w stosunku do studenta, który nie zaliczył roku studiów, dziekan wydaje decyzję dotyczącą: zezwolenia na podjęcie studiów w następnym roku - studentowi, który nie zaliczył jednego przedmiotu lub nie zdał jednego egzaminu. W związku z powyższym fakt niezdania przez skarżącego w I terminie przedmiotowego egzaminu z neurologii w żaden sposób nie wpływał na jego dalszą edukacją na (...), gdyż według zacytowanego regulaminu Uczelni, nadal byłby jej studentem, zachowując ciągłość nauki.

W ocenie apelującego, za bezzasadny należy również uznać fakt odmowy przedłużenia mu renty rodzinnej ze względu na to, iż (...) ukończył 25 lat, wówczas będąc studentem przedostatniego (piątego) roku studiów (zaświadczenie (...) w W.). Koniec roku akademickiego przypadł na dzień 27 września 2013 r i dopiero z tym dniem mógł uzyskać wpis na listę studentów VI roku studiów, a do tego czasu sporny egzamin został zdany.

Zdaniem skarżącego, podnoszone przez pozwanego zarzuty, iż do ukończenia 25. roku życia nie zdał wszystkich egzaminów z semestru letniego roku akademickiego 2012/2013, których zaliczenie było obowiązkowe, aby zostać wpisanym na listę studentów na rok akademicki 2013/2014, należy uznać za bezzasadne i niemające rzeczywistego odniesienia w stanie faktycznym. Udowodnił bowiem, iż na podstawie § 24 regulaminu (...), wpis taki uzyskuje osoba, która nie zdała jednego egzaminu. Skarżący dodał, iż taki egzamin zdał przed zakończeniem roku akademickiego 2012/2013, tj. przed dniem 27 września 2013 r.

Apelujący dalej wywodził, że studentem ostatniego roku studiów był z chwilą rozpoczęcia roku akademickiego 2013/2014, gdyż pomimo niezdania w I terminie egzaminu z neurologii zachował ciągłość nauki oraz pełnił praw studenta, a tym samym prawo do otrzymywania renty rodzinnej.

Zdaniem apelującego, wynika to z uzasadnienia uchwały Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 1989 r, III UZP 3/89 (OSP 1990/5-6/246). Sąd Najwyższy bowiem stwierdził, że na pytanie, od kiedy dana osoba jest studentem ostatniego roku studiów, należy odpowiedzieć uwzględniając sytuację studenta.

Zatem, w ocenie skarżącego, biorąc pod uwagę indywidualną ocenę studenta - w tym wypadku skarżącego - studentem ostatniego roku studiów stał się on z chwilą kiedy mógł uzyskać wpis do indeksy, tj. z dniem 27 września 2013 r. Natomiast kwestia niezdanego egzaminu nie wpływała na jego sytuację na uczelni.

Ponadto apelujący podniósł, że po odmowie przedłużenia renty rodzinnej został pozbawiony środków do życia, edukacji oraz narażony na poważne problemy finansowe. Z racji, iż jest studentem kierunku lekarskiego, wymagającego ogromnego zaangażowania w naukę oraz praktykę, nie jest w stanie podjąć żadnej pracy zarobkowej, która to mogłaby poprawić jego sytuację finansową. Ze strony rodziny też nie może liczyć na pomoc finansową. Jedynym źródłem utrzymania była renta rodzinna i stypendium 670 zł. Po decyzji ZUS jedynym źródłem utrzymania zostało stypendium, za które skarżący musi opłacić wynajęte mieszkanie za kwotę 1500 zł, kupić artykuły spożywcze i niezbędne do dalszej edukacji pomoce naukowe. Wszystkie te wydatki znacząco przekraczają jego fundusze miesięczne.

Do apelacji skarżący dołączył regulamin (...), umowę najmu lokalu mieszkalnego i decyzję przyznającą stypendium.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja jest bezzasadna i nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń i wydał trafne, odpowiadające prawu rozstrzygnięcie. Sąd Apelacyjny akceptuje w całości ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd pierwszej instancji oraz prawidłowo przeanalizowaną podstawę prawną rozstrzygnięcia, zatem nie zachodzi konieczność ich powtarzania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 października 1998 r, II CKN 923/97, OSNC 1999/3/60).

Sąd Apelacyjny nie stwierdza zarzucanego naruszenia prawa procesowego, ani też wadliwości w ocenie przepisów prawa.

Zasadą jest, że renta rodzinna przysługuje dzieciom osoby, o której mowa w art. 65 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r, Nr 1440 ze zm.), do ukończenia przez dziecko 16 lat (art. 68 ust. 1 pkt 1), a po osiągnięciu tego wieku, do ukończenia nauki w szkole, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia (art. 68 ust. 1 pkt 2). Przepis art. 68 ust. 2 stanowi, że jeżeli dziecko osiągnęło 25 lat życia będąc na ostatnim roku studiów w szkole wyższej, prawo do renty rodzinnej przedłuża się do zakończenia tego roku studiów. Przepis używa sformułowania "będąc na ostatnim roku studiów", zatem ocena uprawnień wnioskodawcy uzależniona jest od ustalenia, czy w dniu osiągnięcia wieku 25 lat był studentem przedostatniego roku, czy też studentem ostatniego roku studiów na uczelni wyższej. Zdaniem Sądu Okręgowego wnioskodawca przed ukończeniem 25. roku nie zdał wszystkich wymaganych regulaminem studiów egzaminów i tym samym w dacie 25. urodzin nie spełnił warunków do uzyskania wpisu na ostatni rok studiów, bowiem ostatni wymagany regulaminem studiów egzamin zdał dopiero w sesji poprawkowej. Sąd Apelacyjny w pełni podziela i akceptuje ten pogląd, który jest zgodny z utrwalonym orzecnictwem sądów, w tym również Sądu Najwyższego (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 1989 r, III UZP 3/89 OSP 1990/5/246, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2006 r, I UK 265/05 Pr.Pracy 2006/7-8/53).

Cytowany przez wnioskodawcę w apelacji przepis § 24 ust. 1 regulaminu studiów (...) (k. 26 akt sprawy) wyraźnie stanowi, że w stosunku do studenta, który nie zaliczył roku studiów dziekan może wydać decyzję dotyczącą: zezwolenia na powtarzanie roku studiów (pkt 1), warunkowego zezwolenia na podjęcie studiów w następnym roku - studentowi, który nie zdał jednego egzaminu lub nie zaliczył jednego przedmiotu (pkt 2), skreślenia z listy studentów (pkt 3).

Zatem dziekan nie „wydaje”, jak twierdzi skarżący, ale może wydać decyzję - jedna z trzech wymienianych w cytowanym przepisie. Nie jest więc obligatoryjne warunkowe zezwolenie na podjęcie studiów na następnym roku. Takiej decyzji dziekan nie wydał skarżącemu do ukończenia przez niego 25 lat życia.

Słusznie stwierdził Sąd Okręgowy, że oceniana jest sytuacja wnioskodawcy w dacie, kiedy skończył 25 lat, a więc (...) Podstawowe znaczenie ma okoliczność, czy w tym dniu skarżący był studentem ostatniego VI roku studiów.

Skarżący nie był w tym dniu studentem ostatniego roku studiów, czemu w zasadzie sam nie przeczy w apelacji. Powołuje się w apelacji na zaświadczenie Uczelni z 24 lipca 2013 r, z którego wynika, że „jest w roku akademickim 2012/2013 studentem V roku 10. semestru na kierunku lekarskim. Może być wpisany na VI rok 2013/2014 po zaliczeniu V roku, tj. zdaniu egzaminu w sesji poprawkowej (28 sierpnia – 1 września 2013 r)”.

Zaświadczenie to w sposób oczywisty wskazuje, że skarżący nie tylko w dacie ukończenia 25 lat, ale i 24 lipca 2013 r nie był studentem ostatniego roku studiów. A tylko to mogłoby stanowić podstawę do przedłużenia prawa do renty rodzinnej.

Zauważyć należy, że stosownie do § 19 regulaminu studiów (...), warunkiem zaliczenia roku studiów jest: 1) uzyskanie zaliczenia wszystkich zajęć dydaktycznych i praktyk przewidzianych w planie studiów, 2) uzyskanie co najmniej dostatecznej oceny ze wszystkich egzaminów i zaliczeń z oceną przewidzianych w planie studiów.

Warunek zdania egzaminów przewidzianych tokiem studiów w roku poprzedzającym ostatni rok studiów jest warunkiem podstawowym i koniecznym aby zostać studentem ostatniego roku studiów. Inaczej mówiąc, tylko ukończenie 25 roku życia po "zaliczeniu roku" przedostatniego uprawnia do dalszego pobierania renty rodzinnej do końca tego roku studiów.

Wbrew stanowisku skarżącego, Sąd Okręgowy wyjaśnił wszystkie okoliczności, które były ważne w sprawie, stan faktyczny co do istotnych okoliczności był bezsporny. Dlatego podnoszony w apelacji zarzut wadliwych ustaleń i nierozważenia wszystkich okoliczności jest chybiony.

Okoliczności, że skarżący zachował ciągłość nauki i pełnię praw studenta, że mógł być wpisany decyzją dziekana na następny rok studiów warunkowo, nawet w przypadku niezdania jednego egzaminu, że zdał w sesji poprawkowej egzamin z neurologii, nie ma wpływu na ocenę jego statusu w dniu 29 czerwca 2013 r.

Przy ocenie prawa do renty rodzinnej nie jest też uwzględniana sytuacja finansowa wnioskodawcy. Renta rodzinna nie jest świadczeniem socjalnym, tylko świadczeniem z ubezpieczenia społecznego. Prawo do tej renty powstaje tylko w razie spełnienia warunków ściśle wymienianych w art. 68 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Z powyższych względów i na mocy art. 385 kpc Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji.